

Geloof en beleving

P. Groenenberg

Het zit een voet te hoog

Kent u de uitdrukking: 'Het zit een voet te hoog'? Deze uitdrukking kom je wel eens tegen in het klimaat van bekeringsgeschiedenissen. Daarmee bedoelt men dan dat een mens het in zijn hoofd allemaal goed op een rijtje kan hebben. Je weet wat er in de Bijbel staat. Als je in het openbaar je geloof belijdt, belijd je wat er in de Bijbel staat. Daarmee ben je het eens.

Maar dat geeft je vervolgens niet het recht om bijvoorbeeld avondmaal te vieren. Daarvoor moet er eerst nog iets anders met je gebeuren. Daarvoor moet je geloof in de Bijbel een voet lager komen. Het moet van je hoofd naar je hart. Het geloof, dat je beleed bij de openbare geloofsbelijdenis, moet worden tot vertrouwen in je hart. De bewijzen voor dat vertrouwen zijn allerlei belevingen en ervaringen.

Deze mensen maken een tegenstelling tussen geloof als kennen en geloof als beleving. Het eerste is van lager orde. Het tweede is het ware. Door deze tegenstelling wordt miskend, dat de Geest van God werkt in de mens, die een totale mens is. Een mens met verstand en met gevoel/beleving. Deze tegenstelling haalt geloven en beleven uit elkaar.

Maar omdat de mens een totale mens is, mag je die twee niet uit elkaar halen. Ze horen bij elkaar.

Geloof en beleving

Toch noem ik die twee termen - geloof en beleving - in deze volgorde. Het geloof gaat voorop. De beleving komt, als het goed en normaal is, mee. Het gaat om de beleving van het *geloof*. En vervolgens om de *beleving* van het geloof.

Wie de beleving voorop stelt en dat beschouwt als het ware, gaat teveel uit van de mens zelf. Wie de beleving accentueert, miskent de belijdenis dat de Heilige Geest uitgaat van de Vader en de Zoon. De Heilige Geest werkt het geloof (HC zd. 7 en 25).

De Heilige Geest gaat uit van de Vader, die de Schepper is. De Heilige Geest maakt dus gebruik van scheppingsprodukten om het geloof te werken en te versterken. Die scheppingsprodukten zijn: letters, woorden (preek); water, brood, wijn (sacramenten). De Heilige Geest maakt de produkten van de schepping dienstbaar aan een leven in herschepping.

Wie deze scheppingsprodukten veracht, kan niet spreken over geloofsbeleving. Niet over beleving van het *geloof*, omdat het geloof wordt gewerkt en versterkt door middel van de genoemde scheppingsprodukten.

En niet over de *beleving* van het geloof, omdat men dan iets beleeft wat met geloof niets te maken heeft.

De Heilige Geest gaat ook uit van de Zoon. Hij eigent ons toe wat we in Christus hebben. Hij neemt het uit Christus en verkondigt het (Joh. 16:14-15). De Zoon wordt in Johannes 1 het Woord genoemd.

De Heilige Geest werkt dus als regel niet via bijzondere belevissen, maar via het Woord en de prediking daarvan. En natuurlijk komt dan het vervolg: wij aanvaarden wat we in Christus hebben.

Wie de *beleving* van het geloof zich ziet voltrekken in het ervaren van bijzondere belevissen buiten het Woord om, beleeft misschien wel iets, maar beleeft niet het *geloof* dat is uit het horen naar het Woord van Christus.

Kortom: wie praat over de beleving van het geloof, moet beginnen zich in gehoorzaamheid open te stellen voor het Woord van de Here. Wie dat echt doet, beleeft het *geloof*. Die wordt er warm van *dat* God in liefde tot hem spreekt; dat God hem op elke bladzijde van de Bijbel zijn liefde verklaart en in elke preek zegt: 'Ik hou zoveel van jou'.

Dan kan het niet anders, of de beleving van het *geloof* wordt *beleving* van het geloof. Dan herken je de stem van God uit duizend andere stemmen. Dan komt er verdriet over je zonden, omdat je beseft dat je God er verdriet mee doet. Dan ga je intensief bidden om kracht voor de strijd tegen de zonde. Dan wordt je leven steeds voller van God. Dan is er de dagelijkse bekering als bewijs van de beleving van het *geloof* en als vrucht van de *beleving* van het geloof.

De praktijk

Een prachtig theoretisch verhaal, zegt iemand. Maar de praktijk? Ik word zo weinig warm van binnen, als ik de Bijbel lees en naar een preek luister. Ik *beleef* het zo weinig. Dat brengt mij vaak tot twijfel en vertwijfeling. Geloof ik wel?

Deze gedachte kan versterkt worden bij mensen wier gevoelsleven verstoord is. Dat kan door vele oorzaken. Overigens is

vanwege de zonde ons aller gevoelsleven ontwricht.

Maar vooral depressieve mensen kunnen moedeloos worden, omdat ze niets ervaren van Gods hand in hun leven. En ze worden nog moedelozer, als men hun vertelt, dat het gevoel de laatste strohalm is waaraan je je kunt vastgrijpen.

Ik wil benadrukken, dat geloofsbeleving en geloofsblijdschap niet altijd samenvallen met geloof. Buiten ons ligt ons houvast in de God van onze jubelende vreugde (Ps. 43:4).

Een verstoord gevoelsleven is niet per definitie een aanwijzing voor verlies van geloof. Dat zou het zijn, als we de *beleving* benadrukken. Maar wie het *geloof* benadrukt, weet en belijdt dat dat geloof gewerkt en bewaakt wordt door de Geest van God. In Rom. 8 zingt Paulus het uit dat van Gods liefde ons niets en niemand kan scheiden. Tot dat 'niets' behoort ook ons verstoorde gevoelsleven, dat op een bepaald moment geen klankbodem meer is voor het woord van de liefde van God. Als er periodes zijn waarin u niets voelt, mag u altijd vasthouden dat God vóór u is; dat Christus voor u is gestorven en dat u in zijn ogen kostbare mensen bent. Dat voel je niet. Niet omdat je niet gelooft, maar omdat je niet kunt voelen door een depressie. Voor die depressie heb je deskundige hulp nodig; medicijnen eventueel. Daardoor zal - onder Gods zegen - weer gevoel ontstaan.

Maar u moet niet vergeten: uw enige troost ligt niet in uw (verstoord) gevoelsleven of in wat dan ook. Uw enige troost ligt in wat u *bent*, namelijk het eigendom van Christus.

Uw geloof als gave van God is Goddank niet afhankelijk van uw gevoel, maar is onder de hoede van God, wiens gevoel en denken volmaakt zijn.

Aanvechtingen

De Bijbel geeft voorbeelden van mensen die beproefd worden (Job); die tobben over hun zonden (David, Psalm 32).

Ook wij kennen dat. Worsteling. Twijfel. Vertwijfeling door onze zonden.

God? Hij is voor ons gevoel ver weg. Gevolg? De gedachte: 'Ik geloof niet meer.' Een voor de hand liggende conclusie.

Maar ik vraag: met wie worstelt u? In feite met God. Job worstelde. Met God. Dan is er toch geloof?

Een ongelovige zal bij tegenslag e.d. niet worstelen met God. Hij worstelt vaak alleen met wat mensen hem bijvoorbeeld hebben aangedaan.

En bij zondekennis? David worstelt in Psalm 32 met zijn onbeleden zonde. Hij hield het niet uit. Waarom niet? Omdat hij zich zondig wist tegenover de Here. Hij kende zijn zonde uit Gods wet. Maar dat is toch al verlossing? Het hanteren van *Gods wet* als spiegel komt toch voort uit geloof? Een ongelovige hanteert niet de spiegel van Gods wet, maar bijvoorbeeld de spiegel van zijn eigen geweten.

In momenten van vertwijfeling en diep zondebesef is er niet altijd *beleving* van het geloof; maar er is wel *geloof*, wat blijkt uit het feit, dat je in je worsteling en in je zondebesef bezig bent met God. En als je uit het diepe dal weer omhoog komt, merk je dat God je heeft vastgehouden. Denk aan David en Job. En hun God is onze God.

U komt in gesprek met mensen die om bovengenoemde redenen een geloofscrisis doormaken. Uw reactie is van groot belang. U bent geneigd verkeerd te reageren.

Als iemand die enorm veel gedaan heeft in de kerk, in zo'n crisis komt en dat tegen u zegt, is een voor de hand liggende reactie: "Dat meen je niet; je hebt je zo ingezet voor de Here".

Zo'n reactie werkt averechts. Want het ontbreken van geloof is op dat moment voor hem of haar realiteit. En vanuit die realiteit voer je een gesprek. En in die realiteit is het goed te wijzen op de trouw van God; en op het feit, dat geloofsbeleving en geloofsblijdschap lang niet altijd samenvallen met geloof.

Geloofsbeleving

In kort tijdsbestek heb ik iets gezegd over de beleving van het *geloof*. Ik hoop, dat u duidelijk is geworden dat geloofsbeleving altijd begint met het leren kennen van en luisteren naar de Here.

Misschien bent u van mening, dat er in de kerk meer plaats moet komen voor de *beleving* van het geloof. Misschien hebt u wel gelijk. Maar ik huiver, als ik dit soort opmerkingen vaak hoor uit de mond van mensen die niet het huis uit te krijgen zijn voor gezamenlijke bijbelstudie.

En echt: geloofsbeleving begint met een intensieve omgang met de Bijbel. Als je luistert naar het Woord van de Here, beleef je

het *geloof*.

Vervolgens ga je met God leven. De band met Hem wordt sterker. Dan *beleef* je meer en meer het geloof.

Eens wordt het geloof aanschouwen. Dan is er geen geloof meer, maar eeuwige beleving van de gemeenschap met de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Die beleving wordt door niets meer verstoord.

Met het oog op die beleving bidden we: Uw koninkrijk kome!